

เอกสารวิชาการ
เรื่อง

ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมด้านสัตว์เศรษฐกิจของไทย : แพะ
(พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๗)

โดย
นายสุชัย ศุภวัฒนาเจริญ

นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๑๓
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
วันที่ ๘ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

คำนำ

เอกสารวิชาการ เรื่อง ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมด้านสัตว์เศรษฐกิจของไทย : แพะ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๗) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๑๓ ศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และเป็นแนวทางการขับเคลื่อนให้ผู้สนใจด้านสัตว์เศรษฐกิจ ของไทย โดยเฉพาะการเลี้ยงแพะ

เนื้อหาในเอกสาร ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา สภาพปัญหาแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ โดยการใช้ SWOT Analysis รวมทั้งยุทธศาสตร์และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อจะยกระดับรายได้ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะให้มีฐานะดีขึ้น พร้อมทั้งระบุข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ ไปใช้เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการดำเนินงานแผนการขับเคลื่อนวิจัย และนวัตกรรมด้วยการให้ทุนและดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรม โครงการสัตว์เศรษฐกิจ : ยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจ ในเรื่องดังกล่าว โดยกระผมขอขอบคุณ นาวาอากาศเอก ไชยา ออกแดง ผู้อำนวยการกองศึกษาวิจัย ทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ผู้ซึ่งคอยให้คำแนะนำ ในการจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ มา ณ ที่นี้ด้วย

สุชัย ศุภวัฒนาเจริญ

ผู้วิจัย

๘ มิถุนายน ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๒
ขอบเขตการศึกษา	๒
ระเบียบวิธีการศึกษา	๒
ข้อจำกัดการศึกษา	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
บทที่ ๒ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์	๔
สถานะแวดล้อมทั่วไป	๔
สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง	๕
การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	๖
บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์ยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ	๘
เป้าหมายทางยุทธศาสตร์	๘
กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS)	๘
มาตรการ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS)	๙
บทที่ ๔ ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์	๑๒
ปัจจัยแห่งความสำเร็จของยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	๑๒
แนวทางขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	๑๒
แนวทางในการติดตามและประเมินผล	๑๒
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	๑๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๕
ภาคผนวก	
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ๓ ภูมิภาค	
นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	
พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๐	
ยุทธศาสตร์แพะ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ของกรมปศุสัตว์	

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สัตว์เศรษฐกิจ หมายถึง สัตว์เลี้ยงที่มีคุณค่าและมีปริมาณมากพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สัตว์เศรษฐกิจที่เป็นที่รู้จักกันมี อาทิเช่น โค กระบือ ไก่ สุกร เป็นต้น ซึ่งผลผลิตสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลผลิตส่งขายไปได้ทั่วโลก ในปัจจุบันมีการพัฒนาสัตว์เศรษฐกิจใหม่ขึ้นอีกหลายชนิดมาเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ และการนำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งสามารถนำมาเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์ โดยมีแนวโน้มจะสามารถผลิตในเชิงพาณิชย์ได้ในอนาคต เพราะสามารถนำทุกส่วนมาทำเป็นผลผลิตขายได้ ทั้งนี้ การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจถือได้ว่าเป็นอาชีพที่ทำกันอย่างแพร่หลายกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย สัตว์เศรษฐกิจที่นิยมเลี้ยงมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ทั้งเลี้ยงเพื่อบริโภคภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

ปัจจุบันแพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ได้รับความนิยมและมีการเลี้ยงมากขึ้นทุกปี ในปี ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีแพะจำนวน ๘๓๒,๕๓๓ ตัว เกษตรกร ๖๕,๘๕๕ ราย จำแนกเป็นแพะเนื้อ จำนวน ๘๐๓,๗๖๘ ตัว เกษตรกร ๖๔,๗๓๓ ราย แพะนม จำนวน ๒๘,๗๖๕ ตัว เกษตรกร ๑,๑๒๑ ราย สถานการณ์ด้านการตลาดจากข้อมูลเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะ แกะแห่งประเทศไทย มีการส่งออกแพะไปต่างประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว มาเลเซีย ประมาณปีละ ๑๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ ตัว/ปี ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ราคาเฉลี่ย ๑๒๐-๑๒๕ บาท/กิโลกรัม ภาคใต้ตอนบนราคาเฉลี่ย ๑๔๐-๑๕๐ บาท/กิโลกรัม ภาคใต้ตอนล่างราคาเฉลี่ย ๑๖๐ บาท/กิโลกรัม โดยภาพรวมตลาดยังมีความต้องการแพะอีกมาก ทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแพะเป็นสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรเช่นเดียวกับสัตว์ชนิดอื่น เพราะแพะเลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ได้เร็ว เป็นสัตว์ที่ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงเพียงเล็กน้อยและสามารถปรับเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีทนต่อสภาพอากาศแล้ง และร้อนได้ดี รวมทั้งเป็นอาหารบริโภคสำหรับประชาชนทุกศาสนา เพราะไม่มีศาสนาใดห้ามบริโภค

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานแผนการขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรมด้วยการให้ทุนและดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรม โครงการสัตว์เศรษฐกิจ : ยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะให้มีเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ที่ชัดเจน ส่งผลต่อการเพิ่มมูลค่าสูงทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมเป็นช่องทางให้เกษตรกรสามารถเริ่มอาชีพการเลี้ยงแพะ หรือพัฒนาการเลี้ยงแพะให้ตรงตามที่ต้องการ จนสามารถทำเป็นอาชีพหลักเลี้ยงครอบครัวได้ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างยั่งยืน และเพื่อช่วยสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายในด้านต่างๆ เช่น ด้านปรับปรุงพันธุ์แพะ ด้านพืชอาหารสัตว์ และอาหารแพะ ด้านสุขภาพและมาตรฐานฟาร์ม ด้านผสมเทียม และเทคโนโลยีชีวภาพ และด้านการแปรรูป และเพิ่มมูลค่าผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ด้วย ทั้งนี้ การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจสามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจของประเทศไทยถือได้ว่ามีศักยภาพและผลผลิตที่ผลิตได้สามารถตอบสนองต่อความต้องการบริโภคและสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพตามมาตรฐาน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมด้านสัตว์เศรษฐกิจของไทย : แพะ (พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๗)

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

๑.๒.๓ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร รวมทั้งระบบการผลิตให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และยั่งยืน

๑.๒.๔ เพื่อให้เกิดอาชีพทางเลือกใหม่ให้กับเกษตรกรไทย

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา

ดำเนินจัดเก็บข้อมูลใน ๓ ภูมิภาค คือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งเน้นการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑.๓.๑ **เชิงปริมาณ** ข้อมูลสถิติที่ได้จากหน่วยงานภาครัฐ จัดเก็บและประเมินทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลเบื้องต้น

๑.๓.๒ **เชิงคุณภาพ** สัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- ปศุสัตว์จังหวัด
- นักวิชาการในมหาวิทยาลัยภายในพื้นที่
- เกษตรกรในภูมิภาค

๑.๔ ระเบียบวิธีการศึกษา

๑.๔.๑ ใช้การวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่ง

- ปฐมภูมิ เป็นข้อมูลทั้งเชิงสถิติและข้อมูลทั่วไปมาประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์
- ทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงวิเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง

จากนักวิชาการในภูมิภาค

๑.๔.๒ การสัมภาษณ์เชิงลึก

- หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมปศุสัตว์
- นักวิชาการในภูมิภาค มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

๑.๔.๓ การสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะและผู้ประกอบการประจำท้องถิ่น

- เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภาคใต้ และผู้ประกอบการภาคใต้
- เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภาคเหนือ และผู้ประกอบการภาคเหนือ โครงการหลวง

๑.๔.๔ การวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล

โดยใช้หลัก SWOT มาจัดทำยุทธศาสตร์

๑.๕ ข้อจำกัดการศึกษา

๑.๕.๑ ระยะเวลาในการศึกษามีจำกัด การประมวลผลที่ได้จึงมีความชัดเจนระดับหนึ่ง

๑.๕.๒ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลมี

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ได้ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมด้านสัตว์เศรษฐกิจของไทย : แพะ (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗)

๑.๖.๒ ได้ทราบสถานภาพของที่มีผลต่อการยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

๑.๖.๓ สามารถนำเอาองค์ความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต และเกิดการจ้างงานในพื้นที่ช่วยลดอัตราการว่างงานและลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของเกษตรกร

๑.๖.๔ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำผลผลิตมาเพิ่มมูลค่า และมีผลิตภัณฑ์แปรรูปที่หลากหลายเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน

บทที่ ๒

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

๒.๑ สถานะแวดล้อมทั่วไป

แพะ (Goat) เป็นสัตว์ให้เนื้อ และให้นมที่นิยมเลี้ยงชนิดหนึ่ง เนื่องจากนมแพะที่มีคุณค่าทางอาหารสูง ใกล้เคียงหรือสูงกว่านมโค กระบือ และมนุษย์ มีไขมันในระดับต่ำกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ โมเลกุลไขมันมีขนาดเล็ก ทำให้ง่ายต่อการย่อย และการดูดซึมง่ายในระบบทางเดินอาหารสามารถนำใช้บริโภคแทนนมมนุษย์ได้ดีกว่านมโคและนมกระบือ นอกจากนี้ แพะเป็นสัตว์ให้เนื้อเป็นอาหารที่มีโปรตีนที่ย่อยได้ในระดับสูงกว่าเนื้อโค สุกร และไก่ และมีไขมันในระดับต่ำกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ รวมถึงขน และหนังแพะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน อาทิ ใช้ทำกระเป๋า เสื้อ พรม และเชือก ส่วนมูลแพะใช้ทำเป็นปุ๋ย เขา และกีบนำมาทำเป็นเครื่องประดับ เลือด และกระดูกนำมาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์

แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญประเภทหนึ่ง สามารถเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ได้ ทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม การส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในธุรกิจเลี้ยงแพะครบวงจร ตั้งแต่การเพาะเลี้ยง การอนุบาล การขุนแพะเนื้อ แพะนม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง และด้านการตลาดจึงเป็นสิ่งสำคัญ การเลี้ยงแพะช่วยสร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ทั้งในระดับฟาร์มครัวเรือน และระดับฟาร์มธุรกิจ และสามารถพัฒนาให้เป็นอาชีพที่สำคัญได้ จะเห็นว่าแพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ดังนั้นแพะจึงเป็นสัตว์ที่สำคัญของประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ประเทศที่เลี้ยงแพะและจำหน่ายแพะมากที่สุด คือ ประเทศจีน เพราะคนจีนเชื่อกันว่าเนื้อแพะเป็นยาบำรุงกำลังอย่างหนึ่ง จึงมีเมนูอาหารแพะตุ๋นยาจีน เป็นที่นิยมว่าเป็นอาหารชั้นดี

แหล่งเลี้ยงแพะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทยอยู่ในภาคใต้ และเป็นแหล่งบริโภคแพะแหล่งใหญ่ของประเทศ เนื่องจากกลุ่มผู้นับถือศาสนาอิสลามนิยมบริโภคแพะ โดยเฉพาะในช่วงวันสำคัญทางศาสนาที่ต้องใช้ประกอบพิธีกรรม รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ

จากสถิติในปี ๒๕๕๐ มีแพะที่เลี้ยงรวม ๔๔๔,๗๗๔ ตัว เกษตรกร ๓๘,๖๕๓ ครัวเรือน ซึ่งในปี ๒๕๖๒ ได้มีการสำรวจพบว่า มีแพะรวม ๘๓๒,๕๓๓ ตัว เกษตรกร ๖๕,๘๕๐ ครัวเรือน โดยในระยะเวลา ๑๒ ปีที่ผ่านมา มีแพะเพิ่มขึ้น ๓๘๗,๗๕๙ ตัว เกษตรกรเพิ่มขึ้น ๒๗,๑๙๗ ราย มีกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงแพะจำนวน ๕๐๑ กลุ่ม ชมรมแพะระดับจังหวัด ๖๔ ชมรมจังหวัด เครือข่ายระดับเขต ๙ เขต จากการประมาณการพบว่าจำนวนแพะที่ใช้บริโภคในประเทศ ประมาณปีละ ๓๗๗,๐๐๐ ตัว โดยมีการส่งออกแพะไปยังตลาดมาเลเซีย ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ตัว/ปี ตลาดลาว และเวียดนาม ประมาณ ๔๐,๐๐๐ ตัว/ปี นอกจากนี้ มีการนำเข้าแพะจากประเทศพม่า จำนวน ๓๙,๒๓๑ ตัว/ปี ซึ่งสรุปภาพรวมการผลิตแพะในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

๒.๒ สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

สำหรับภาคใต้ถือว่าเป็นภาคที่มีการเลี้ยงแพะและมีการบริโภคผลผลิตจากแพะมากที่สุดในประเทศ ดังนั้นแพะจึงเป็นสัตว์เศรษฐกิจทางเลือก (Alternative livestock production) ที่สำคัญของเกษตรกร นอกจากนี้การบริโภคผลผลิตจากแพะของภาคใต้ในปัจจุบันยังไม่ได้อยู่เฉพาะในกลุ่มผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ได้ขยายออกไปสู่ผู้บริโภคที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามด้วย ทั้งนี้เพราะผู้บริโภคเชื่อว่าผลผลิตจากแพะไม่ว่าเนื้อและน้ำนมล้วนมีคุณภาพทางโภชนาการที่สูง ดังนั้นเพื่อการเลี้ยงแพะของภาคใต้ได้รับการพัฒนาจากเดิม ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจทางเลือกกลายเป็นสัตว์เศรษฐกิจหลักของพื้นที่

จากข้อมูลในปี ๒๕๖๒ พบว่า แพะที่เลี้ยงในภาคเหนือมีจำนวน ๗๕,๓๐๒ ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ ๙.๙ ของแพะที่เลี้ยงทั้งหมดในประเทศไทย แต่ด้วยศักยภาพด้านพื้นที่ของภาคเหนือที่เป็นแหล่งสำหรับการผลิตพืชหลายชนิดจึงเหมาะแก่การเลี้ยงแพะ ซึ่งแพะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย ใช้ประโยชน์จากพืชอาหารเปลี่ยนเป็นผลผลิตเนื้อและนมได้ดี นอกจากนี้ใช้พื้นที่การเลี้ยงน้อย และระยะเวลาในการให้ผลผลิตรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพที่เกษตรกรในภาคเหนือให้ความสนใจที่จะเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมกันมากขึ้น แต่ระบบการเลี้ยงแพะในประเทศไทยเป็นแบบปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ เป็นระบบการเลี้ยงแบบพื้นบ้านที่ถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง

ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะรายจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

เขต ปศุสัตว์	แพะ											
	แพะเนื้อ					แพะนม					รวม	
	ผู้ (ตัว)	เมีย (ตัว)		รวม		ผู้ (ตัว)	เมีย (ตัว)		รวม		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
แรกเกิดถึงแพะสาว		ตั้งท้องแรกขึ้นไป	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	แรกเกิดถึงแพะสาว		ตั้งท้องแรกขึ้นไป	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)			
รวม	๒๑๖,๖๓๗	๔๑๔,๑๕๘	๑๗๒,๗๗๓	๘๐๓,๗๖๘	๖๔,๗๓๓	๗,๙๒๔	๑๕,๕๑๑	๕,๓๓๐	๒๘,๗๖๕	๑,๗๕๑	๘๓๒,๕๓๓	๖๕,๘๕๐
เขต ๑	๒๐,๐๘๖	๕๓,๓๓๙	๒๒,๗๒๒	๙๖,๑๔๗	๓,๐๕๙	๑,๖๖๑	๕,๒๐๐	๑,๐๖๑	๗,๙๒๒	๓๗๑	๑๐๔,๐๖๙	๓,๒๘๑
เขต ๒	๔,๕๗๑	๑๑,๓๘๑	๒,๑๕๔	๑๘,๑๐๖	๖๕๒	๒๔๕	๔๒๔	๘๐	๗๔๙	๕๕	๑๘,๘๕๕	๖๘๐
เขต ๓	๑๖,๐๙๑	๓๗,๗๗๓	๑๓,๕๓๗	๖๗,๔๐๑	๒,๕๒๖	๔๘๒	๑,๓๒๙	๘๓๘	๒,๖๔๙	๗๘	๗๐,๐๕๐	๒,๕๘๐
เขต ๔	๖,๐๔๙	๑๒,๙๗๙	๗,๑๓๓	๒๖,๑๖๑	๑,๒๒๑	๖๒	๑๕๙	๕๗	๒๗๘	๒๙	๒๖,๔๓๙	๑,๒๔๑
เขต ๕	๒,๘๕๖	๕,๐๓๙	๑,๕๓๗	๙,๔๓๒	๖๘๕	๑๒๑	๕๒๗	๒๙	๖๗๗	๓๐	๑๐,๑๐๙	๗๐๙
เขต ๖	๑๖,๓๖๗	๓๓,๐๘๐	๑๔,๙๔๙	๖๔,๓๙๖	๑,๘๙๑	๑๔๙	๔๓๐	๒๑๘	๗๙๗	๓๔	๖๕,๑๙๓	๑,๙๑๓
เขต ๗	๔๒,๖๑๔	๘๐,๑๖๙	๓๑,๐๓๒	๑๕๓,๘๑๕	๓,๙๗๑	๓,๓๓๘	๒,๔๙๑	๑,๒๐๐	๗,๐๒๙	๓๒๗	๑๖๐,๘๔๔	๔,๒๖๓
เขต ๘	๓๔,๙๐๐	๖๗,๖๔๓	๒๐,๓๘๓	๑๒๒,๙๒๖	๗,๓๓๒	๖๐๗	๒,๐๐๗	๔๗๖	๓,๐๙๐	๑๙๙	๑๒๖,๐๒๖	๗,๔๒๕
เขต ๙	๗๓,๓๐๓	๑๑๒,๗๕๕	๕๙,๓๒๖	๒๔๕,๓๘๔	๔๓,๓๙๖	๑,๒๕๙	๒,๙๔๔	๑,๓๗๑	๕,๕๗๔	๖๒๘	๒๕๐,๙๕๘	๔๓,๗๕๘

ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะรายภาค ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

เขต ปศุสัตว์	แพะ											
	แพะเนื้อ					แพะนม					รวม	
	ผู้ (ตัว)	เมีย (ตัว)		รวม		ผู้ (ตัว)	เมีย (ตัว)		รวม		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
		แรกเกิดถึง แพะสาว	ตั้งท้อง แรกขึ้นไป	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)		แรกเกิดถึงแพะ สาว	ตั้งท้อง แรก ขึ้นไป	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)		
รวม	๒๑๖,๘๓๗	๔๑๔,๑๕๘	๑๗๒,๗๗๓	๘๐๓,๗๖๘	๖๔,๗๓๓	๗,๙๒๔	๑๕,๕๑๑	๕,๓๓๐	๒๘,๗๖๕	๑,๗๕๑	๘๓๒,๕๓๓	๖๕,๘๕๐
เหนือ	๑๙,๒๒๓	๓๘,๑๑๙	๑๖,๔๘๖	๗๓,๘๒๘	๒,๕๗๖	๒๗๐	๙๕๗	๒๔๗	๑,๔๗๔	๖๔	๗๕,๓๐๒	๒,๖๒๒
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๒,๑๔๐	๕๐,๗๕๒	๒๐,๖๗๐	๙๓,๕๖๒	๓,๗๔๗	๕๔๔	๑,๔๘๘	๘๙๕	๒,๙๒๗	๑๐๗	๙๖,๔๘๙	๓,๘๒๑
กลาง	๖๗,๒๗๑	๑๔๔,๘๘๙	๕๕,๙๐๘	๒๖๘,๐๖๘	๗,๖๘๒	๕,๒๔๔	๘,๑๑๕	๒,๓๔๑	๑๕,๗๐๐	๗๕๓	๒๘๓,๗๖๘	๘,๒๒๔
ใต้	๑๐๘,๒๐๓	๑๘๐,๓๙๘	๗๙,๗๐๙	๓๖๘,๓๑๐	๕๐,๗๒๘	๑,๘๖๖	๔,๙๕๑	๑,๘๔๗	๘,๖๖๔	๘๒๗	๓๗๖,๙๗๔	๕๑,๑๘๓

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

หมายเหตุ : ภาคเหนือ ได้แก่ เขต ๕, ๖ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขต ๓, ๔ ภาคกลาง ได้แก่ เขต ๑, ๒ และ ๗ ภาคใต้ ได้แก่ เขต ๘, ๙

๒.๓ การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จากสภาวะแวดล้อมที่ได้กล่าวไว้ใน ๒.๑ และ ๒.๒ และการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยเป็นผู้มีความรู้ ชาวบ้าน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เราสามารถที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ความได้เปรียบ เสียเปรียบ โดยการใช้ SWOT Analysis ได้ดังนี้

๒.๓.๑ จุดแข็ง มีดังนี้

- ๑) ชาวเกษตรกรมีความพร้อมตั้งเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ
- ๒) ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีภาวะทางโภชนาการสูง มีมาตรฐานและมีความหลากหลาย
- ๓) อาชีพเลี้ยงแพะ ทำให้เกษตรกรมีรายได้สูง ให้สามารถให้ผลตอบแทนในระยะเวลายั่งยืน
- ๔) แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ที่สามารถปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว
- ๕) ภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษาให้ความสนใจร่วมและมีการร่วมมือพัฒนาการเลี้ยงแพะ
- ๖) ภาครัฐมีการสนับสนุนตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำจนถึงปลายน้ำ
- ๗) การเลี้ยงแพะมีต้นทุนในการเลี้ยงต่ำเมื่อเทียบกับสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดใหญ่อย่างการเลี้ยงโคและกระบือ เป็นต้น
- ๘) เกษตรกรสามารถเลี้ยงแพะร่วมกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ เช่น ยางพารา ปาล์ม เป็นต้น
- ๙) การใช้ผลพลอยได้จากการเกษตรเช่น เปลือกไม้ เศษใบไม้ /อุตสาหกรรม มาเป็นอาหารแพะได้
- ๑๐) องค์กรเกษตรกรมีความรู้/เทคโนโลยี ที่สามารถปรับปรุงและขยายพันธุ์ได้เอง

๒.๓.๒ จุดอ่อน มีดังนี้

- ๑) เกษตรกรขาดการจัดการเรื่องแปลงหญ้าที่เป็นลำดับขั้นตอน ทำให้ใช้แปลงหญ้าอย่างขาดประสิทธิภาพ
- ๒) แพะไล่ต้อนส่วนใหญ่สุขภาพไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพในการผลิต
- ๓) เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะขาดเงินทุนในการสนับสนุนต่อยอดอาชีพการเลี้ยงแพะ
- ๔) มีแพะพันธุ์ดีไม่เพียงพอต่อการขยายพันธุ์
- ๕) มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการในพื้นที่
- ๖) โรงฆ่าแพะ สถานที่จำหน่าย ที่ได้มาตรฐานมีน้อย
- ๗) ฟาร์มที่มีการจัดการที่ถูกต้อง ฟาร์มปลอดโรค ฟาร์มมาตรฐานยังคงมีจำนวนน้อยอยู่
- ๘) เกษตรกรขาดความรู้ เทคโนโลยี ธุรกิจการตลาด และความเข้มแข็งของกลุ่ม

๒.๓.๓ โอกาส มีดังนี้

- ๑) การขยายตลาดการเลี้ยงแพะ ภายในประเทศและกลุ่มประเทศอาเซียน
- ๒) ภาครัฐกำหนดให้แพะเป็นสินค้าในยุทธศาสตร์ และการส่งเสริมสินค้าฮาลาล
- ๓) รัฐมีนโยบายสร้างพัฒนาเครือข่ายให้องค์กรที่เข้มแข็ง
- ๔) กลุ่มประเทศมุสลิมต้องการสินค้าและผลิตภัณฑ์จากแพะ
- ๕) ความต้องการปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น
- ๖) ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงแพะแทนการปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีราคาตกต่ำ

๒.๓.๔ อุปสรรค มีดังนี้

- ๑) มีการลักลอบเคลื่อนย้ายแพะทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ
- ๒) มีการลักลอบเคลื่อนย้ายแพะไม่ถูกต้อง ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดและควบคุมโรค
- ๓) ผู้บริโภคมีทัศนคติในการบริโภคแพะที่ตลาดเคลื่อน
- ๔) การขยายตัวของเมือง และอื่น มีผลกระทบต่อพื้นที่เลี้ยงแพะ
- ๕) กฎหมายการส่งออกไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจ
- ๖) โรคระบาดที่สำคัญต่อการเลี้ยงแพะ

เห็นได้ว่า การวางยุทธศาสตร์ให้เหมาะสมกับพื้นที่หรือภูมิภาค ด้วยความแตกต่างในศักยภาพในแต่ละพื้นที่ต่างกัน ดังนั้นจะต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและในขณะเดียวกัน จะพร้อมการขับเคลื่อนให้เกิดรูปธรรม ไม่เพียงแต่งานยุทธศาสตร์เท่านั้น เพราะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์ยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

จากผลการสัมภาษณ์ การประชุมจากผู้ที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ทำให้เห็นว่าการตั้งยุทธศาสตร์เชิงรับคือการวิจัยโดยอาศัยกรอบการวิจัยเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถแก้ปัญหาที่เรื้อรังได้ จะต้องมีการวางแผนเชิงรุก หลายแนวทางในการร่วมแก้ไขปัญหาที่มีมายาวนาน ด้วย นั่นคือ ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อกำหนดกรอบการวิจัยแก้ปัญหาเฉพาะด้าน และการดำเนินการขยายผลโครงการ อันเป็นการเสริม และเร่งแก้ปัญหาที่ไม่ได้เกิดจากการหาคำตอบความรู้ในการแก้ปัญหา อันได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งการขาดการบูรณาการในระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นของกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์

๓.๑ เป้าหมายทางยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์ : การยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะให้สูงขึ้นมูลค่าการซื้อขายแพะจาก ๗๐๐ ล้านบาท เป็น ๒,๐๐๐ ล้านบาท

พันธกิจ : การนำการวิจัยและนวัตกรรมสามารถยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยง

เป้าประสงค์ : ๑) การนำองค์ความรู้ด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อยกระดับรายได้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะให้สูงขึ้น

๒) การหาแนวทางเพื่อลดปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นอันไม่ใช้องค์ความรู้มาประยุกต์ใช้

๓) เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นจาก ๖๕,๐๐๐ คน เป็น ๘๐,๐๐๐ คน รวมทั้งจำนวนแพะเพิ่มขึ้นจาก ๘.๓ แสนตัวเป็น ๑.๖ ล้านตัว

๔) การบริโภคเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๐

๕) การส่งออกต่างประเทศให้ครบทั้ง ๙ ประเทศอาเซียน

๖) จำนวนผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย

๗) เพิ่มกลยุทธ์ทางการตลาด

๓.๒ กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS)

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อให้ศึกษาเกิดองค์ความรู้ในการแก้ปัญหา สามารถแยกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑. การกำหนดกรอบการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ๒. การขยายผลการวิจัยเป็นภาคกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๑ การวิจัยพันธุ์และการขยายพันธุ์แพะให้สอดคล้องกับประเทศไทย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๒ การศึกษาวิจัยด้านอาหารและการให้อาหารแพะที่เหมาะสมและการเพิ่มสารอาหารในเนื้อแพะ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๓ การศึกษาวิจัยการจัดการการสืบพันธุ์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๔ การศึกษาวิจัยโรค พยาธิและสุขภาพบาล

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๕ การศึกษาวิจัยเนื้อ นม และผลิตภัณฑ์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๖ การศึกษาวิจัยถ่ายทอดเทคโนโลยี และการส่งเสริมการขยายตัว
ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๗ การศึกษาวิจัยการตลาด

๓.๓ มาตรการ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS)

ประกอบด้วย แผนงานวิจัย ๔ แผนงานวิจัย ดังนี้

แผนงานวิจัยที่ ๑ การประยุกต์เทคโนโลยีชีวภาพและการสร้างเครือข่ายเกษตรกรเพื่อผลิตพ่อ-แม่พันธุ์แพะในประเทศไทย ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

- (๑) ชีววิทยาการสืบพันธุ์ในแพะแม่พันธุ์
- (๒) เทคโนโลยีชีวภาพด้านการจัดการการสืบพันธุ์ในแพะแม่พันธุ์
- (๓) การผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งคุณภาพและธนาคารอสุจิแพะพ่อพันธุ์

แผนงานวิจัยที่ ๒ การพัฒนา วิจัย และส่งเสริมการเลี้ยงแพะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ๗ โครงการย่อย

- (๑) นวัตกรรมด้านการปรับปรุงพันธุ์แพะที่เหมาะสมกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (๒) การวิจัยและพัฒนา ด้านน้ำเชื้อแช่แข็ง และการผสมเทียมแพะเพื่อสนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (๓) การเพิ่มมูลค่าเนื้อและน้ำนมแพะจากการเลี้ยงด้วยอาหารหยาดคุณภาพสูง
- (๔) การพัฒนาสูตรอาหารแพะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการลดพยาธิภายใน และการเพิ่มภูมิคุ้มกันโรค
- (๕) ผลของระดับของเยื่อใย (Physically effective fiber NDF) จากขานอ้อยหมักเชื้อรา ต่อปริมาณการกินได้ การย่อยได้ของโภชนะ ผลผลิตน้ำนม และการเจริญเติบโตในแพะเมื่อได้รับอาหารผสมครบส่วนอัดเม็ด (ที่ เอ็มอาร์)
- (๖) การถ่ายทอดนวัตกรรมเทคโนโลยีและการพัฒนาศูนย์เรียนรู้(ห้องเรียนวิชาการแพะ) สู่เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะ
- (๗) การจัดประชุมวิชาการแพะแห่งชาติ

แผนงานวิจัยที่ ๓ การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตแพะ ประกอบด้วย ๑๒ โครงการย่อย

- (๑) การพัฒนาวิธีเหนี่ยวนำการตกไข่อย่างแม่นยำเพื่อเพิ่มอัตราการตั้งท้องในแม่พันธุ์แพะ
- (๒) การพัฒนาเทคนิคผลิตน้ำเชื้อแช่แข็ง การกำหนดผสมเทียม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแพะพันธุ์ดีในพื้นที่
- (๓) การพัฒนาสูตรอาหารสำหรับแพะจากวัตถุดิบท้องถิ่นในพื้นที่
- (๔) การพัฒนาสูตรอาหารเสริมพลังงานสำหรับแพะจากมันสำปะหลังตัดแปรสภาพ
- (๕) การวิจัยเพื่อป้องกันและกำจัดโรคพยาธิในแพะ
- (๖) การศึกษาการแสดงออกของยีนที่เกี่ยวข้องกับกลิ่นในเนื้อแพะ

- (๗) การจัดตั้งห้องปฏิบัติการเลี้ยงตัวอ่อนนอกร่างกายและการย้ายฝากตัวอ่อนแพะ
- (๘) การยกระดับบรรจุภัณฑ์สำหรับจัดจำหน่ายเนื้อแพะแช่เย็น
- (๙) การพัฒนานวัตกรรมสำหรับป้องกันภาวะเต้านมอักเสบสำหรับแพะนม
- (๑๐) การพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อแพะส่วนรอง
- (๑๑) การพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากน้ำนมแพะ
- (๑๒) การส่งเสริมการตลาดสำหรับการผลิตแพะในพื้นที่ภาคเหนือ, ประเทศไทย

แผนงานวิจัยที่ ๔ แผนงานวิจัยและพัฒนาขับเคลื่อนการเลี้ยงแพะของภาคใต้ ประกอบด้วย ๑๓

โครงการย่อย

- (๑) ศักยภาพทางการตลาดและการจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมแพะในภาคใต้
- (๒) การศึกษาและพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงแพะนมและการผลิตน้ำนมแพะของเกษตรกรในภาคใต้ตอนล่าง
- (๓) การพัฒนาระบบการเลี้ยงแพะในภาคใต้ตอนบนเพื่อความยั่งยืน
- (๔) นวัตกรรมอาหารผสมสำเร็จจากเศษเหลือทางการเกษตรและอุตสาหกรรม สำหรับแพะเนื้อและแพะนมในภาคใต้
- (๕) การผลิตอาหารหยาดสดคุณภาพดีสำหรับแพะด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ
- (๖) การค้นหาและจีโนไทป์เครื่องหมายโมเลกุลสลับแบบทั่วทั้งจีโนมด้วยเทคโนโลยี genotyping-by-sequencing (GBS) เพื่อจำแนกอัตลักษณ์พันธุ์จำเพาะและปรับปรุงพันธุกรรมของแพะเนื้อพันธุ์ “ทรัพย์ ม.อ.๑”
- (๗) แนวทางการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบพันธุ์แพะ
- (๘) การวิจัยและพัฒนารูปแบบการตรวจวิเคราะห์โรคเมลิออยโดสิสในแพะ
- (๙) การพัฒนาสื่อและดำเนินกิจกรรมวิชาการเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงแพะและการบริโภคผลผลิตจากแพะ
- (๑๐) การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการเลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมในภาคใต้
- (๑๑) การพัฒนาโรงฆ่าแพะฮาลาลต้นแบบเพื่อการผลิตเนื้อแพะ
- (๑๒) การพัฒนาต้นแบบโรงแปรรูปน้ำนมแพะมาตรฐาน GMP และศูนย์บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมแพะดิบในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย
- (๑๓) การให้บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารแพะ และคุณภาพดินเพื่อการปลูกพืชอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงแพะเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

การขยายผลโครงการ การบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการขับเคลื่อนการผลิตแพะ ประกอบด้วย ๘ โครงการย่อย

- (๑) การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นสำหรับกฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแพะ
- (๒) การผลิตสื่อออนไลน์ในยูทูบเพื่อสร้างการรับรู้ถึงสำคัญของอาชีพการผลิตแพะ
- (๓) การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเพื่อการผลิตพ่อ-แม่พันธุ์แพะที่มีคุณภาพ
- (๔) การพัฒนายุวเกษตรกรเพื่อส่งเสริมอาชีพการผลิตแพะ
- (๕) การพัฒนาฟาร์มแพะต้นแบบเพื่อสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรเลี้ยงแพะรายใหม่
- (๖) การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการด้าน **E-commerce** สำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากแพะ
- (๗) การจัดเสวนาเพื่อส่งเสริมความรู้ใหม่สู่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทั้งในระดับประเทศและระดับสากล
- (๘) การฝึกอบรมด้านการจัดการฟาร์มเพื่อพัฒนาศักยภาพในการผลิตแพะ

บทที่ ๔

ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้

การดำเนินการใด ๆ ก็ตาม หากจะทำให้ผลเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมต้องอาศัยหลายด้านประกอบกัน ไม่เพียงแต่กรอบการวิจัยหากแต่การปลดข้อจำกัด หรือทะลายกฎระเบียบที่เป็นเงื่อนไขทำให้งานไม่บรรลุผลเพื่อให้เกษตรกร ได้รับผลประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องการการขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

๔.๑ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของยุทธศาสตร์/กลยุทธ์

๔.๑.๑ รัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายด้านสัตว์เศรษฐกิจที่เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๑.๒ กระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมความพร้อมในการดำเนินนโยบายด้านสัตว์เศรษฐกิจ: แพะ

๔.๑.๓ ภาคประชาสังคม ยอมรับและให้การสนับสนุนเนื่องจากเห็นเป็นช่องทางอาชีพทางเลือกใหม่ที่ลงทุนน้อยทั้งพื้นที่และอาหาร

๔.๒ แนวทางขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๔.๒.๑. สร้างความรู้ความเข้าใจของหน่วยงานและองค์กรภาครัฐให้มีความพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในเชิงบูรณาการร่วมกับนโยบาย ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๒. พัฒนาระบบ กลไก กฎหมาย กฎระเบียบ และการบริหารจัดการยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔.๒.๓. พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๔. เสริมสร้างบทบาทภาคีนอกภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานยุทธศาสตร์

๔.๒.๕. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเพื่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

๔.๓ แนวทางในการติดตามและประเมินผล

การขับเคลื่อนให้ยุทธศาสตร์ฯ สามารถบรรลุเป้าหมายและเป้าประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลที่ดีควบคู่ไปด้วย โดยใช้การบริหารจัดการซึ่งเป็นกลไกในการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบ ดังนี้

๑. การประเมินก่อนดำเนินการ (Ex-Ante Evaluation) เพื่อวิเคราะห์ถ่วงถ่วงข้อเสนอนที่เหมาะสมและสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ

๒. การติดตามผลระหว่างดำเนินการ (Ongoing Evaluation) เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานที่เกิดจากการนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปปฏิบัติ โดยสามารถตอบโจทย์ความต้องการ ได้อย่าง ถูกต้องหรือไม่

๓. การประเมินผลหลังดำเนินการ (Ex-Post Evaluation) ของงานวิจัยที่หน่วยงานดำเนินการ วิจัยเสร็จสมบูรณ์แล้ว โดยเฉพาะการประเมินผลความคุ้มค่าของการวิจัย เพื่อประเมินผลผลิตและ/หรือผลลัพธ์ ของการวิจัยนั้น โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป้าประสงค์/ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กองแผนงาน กรมปศุสัตว์. ๒๕๖๒. รายงานประจำปี ๒๕๖๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. ๒๕๖๑. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๖๓ หน้า.

กองนโยบายและแผนการวิจัย. ๒๕๕๙. ยุทธศาสตร์การวิจัยประเด็นด้านสัตว์เศรษฐกิจ. หน้า ๑๘๓ - ๑๙๕. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. อาชีพที่โดดเด่นจากองค์ความรู้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : การเลี้ยงแพะห้วยทราย. ๒๒ หน้า. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). กรุงเทพฯ.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

นายสุชัย ศุภวัฒนาเจริญ

วัน เดือน ปีเกิด

วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

การศึกษา

รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประวัติการทำงาน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ฝ่ายยุทธศาสตร์การวิจัย กองนโยบายและแผนการวิจัย

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ตำแหน่งปัจจุบัน

หัวหน้าภารกิจการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศด้านสัตว์เศรษฐกิจ

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)